

Gazadan alynmaly sapaklar

Category: Kitapcy, Nukdaýnazar, Publisistika

написано kitapcy | 26 января, 2025

Gazadan alynmaly sapaklar GAZADAN ALYNMALY SAPAKLAR

Soňky iki ýüz ýylda ýer ýüzünde garaz bir ýagdaýda Günbatar bilen sataşmadyk, onuň şarpygyny datmadyk, basylyp alynmadyk, talanmadyk, itilip-kakylmadyk hiç bir ýurt ýa döwlet ýok diýsek, onçakly ýalňyş bolmasa gerek.

XX asyr bu nukdaýnazardan alanda musulmanlar üçin hasratly başdan geçirmeler we ýüzüňi gyzardyjy ýeňilişler bilen doludy. Geçen asyryň başynda uç-bujaksyz yslam dünýäsiniň jemine golaýy Günbatar tarapyndan basylyp alyndy, soňky ýyllarda-da musulman döwletleriň çäkleri günbatarlylaryň bähbitlerine we keýpine görä çekilipdi.

Şol döwürde Günbataryň girip bilmedik iki musulman topragynyň biri takrap ýatan Anadoly, beýlekisi bolsa Owganystanyň üstünden aşyp bolmaýan haýbatly daglarydy.

Günbatara garşy giren göreşinden asgyn düşüp, basylyp alynan ýurtlardan iň gowy sapak alanlar Uzak Gündogaryj halklary boldy.

ABŞ-nyň atan atom bombast bilen iki şäheri ýanyp kül bolan Ýaponiýa 10-15 ýyl ýaly az wagtyň dowamynda gaýtadan aýaga galdy we dünýäniň iň uly tehnologiýa läheňleriniň birine öwrüldi.

Onuň yzyny Günorta Koreýa, Taýwan, Singapur ýaly ýurtlaram dowam etdirdi.

Hytaýyň çakdanaşa ösmegi we Günbatar bilen hemmetaraplaýyn boý deňleşdirip biljek ýagdaýa gelmegi aýratyn öwrenilmegine garaşýan üstünligiň kyssasy.

Häzir Hytaý Halk Respublikasy XX asyryň ahyrynda dargan SSSR-iň ýerini alyp, dünýäniň ikinji uly supergüýji hökmünde Günbataryň garşysyna dikildi.

fatma
kevser
kaplan

değişen dünya ve **Filistin-israil** **sorunu**

Gynansak-da, Günbataryň agressiýasyna (basybalyşlaryna,

eksplutasiýasyna, genosidine) uçran beýleki ýurtlar Uzak Gündogarlylar ýaly bolup bilmedi.

Afrika materik hökmünde mytdyllap gelşine entek menzilem aşanok, XX asyry harby döwlet agdarylyşyklary, halk gozgalaňlary, içerki uruşlar bilen ötüren Latyn Amerikasy-da ABŞ-nyň maşk edýän meýdançasý bolmakdan aňry gidip bilmedi.

Şu nukdaýnazardan seredilende, musulmanlaryň ýagdaýy-da onçakly öwerlik däl.

XX asyryň başynda ýerleri ruslar, fransuzlar, iňlisler tarapyndan basylyp alynan we paýlaşylan musulmanlar bu döwri elden gideren garaşsyzlyklaryny täzededen gazanmak we özbaşdak döwletlerini gurmak üçin sarp etdiler.

Muny edenlerinde hersi bir ýoldan gitdi. Kimsi geçmişiň ýoluny dowam etdirip, öňki patyşalyklaryny we emirliklerini täzededen gursa, bir bölegi Günbataryň respublika, demokratiýa, saýlawlar, parlament ýaly gurluşlaryny we ulgamlaryny özleşdirip, ösüşiň göz önünde tutulan sepgitlerine ýetjek boldular.

Emma hiç birem Uzak Gündogarlylaryň gazanan üstünligine meňzeş üstünlik gazanyp bilmedi.

Günbatar bilen garşylaşan her frontundan ýeňlip çykan ysalam dünýäsi üçin iň hasratly başdan geçirmelerden biri geçen asyryň ahyrynda Bosniýada bolup geçen musulman genosidi boldy. Saud Arabystanyndan Müsüre, Eýrandan Türkiýä Uzak Gündogardaky Päkistandan Malaýziýa çenli aralykdaky musulman döwletler näçe urunsa-da, Bosniýada ençeme ýyllap dowam eden musulman gyrgynçylygyny togtadyp bilmedi.

Gyrgynçylyk ABŞ-nyň ara girmegi bilen togtady. Şol wagtyň prezidenti Bill Klintonyň buýrugy bilen amerikan we NATO istrebitelleri okkupator Serbiýany bombalap başlady welin, uruş durdy we ele salynan serb lider Miloşewiç Gaaga sudunda jogapkärçilige çekildi.

Häzir ýene bir genosid bolup geçýär, özem bütin dünýäniň gözüniň önünde.

Musulman ýurtlar näçe çyrypynsa-da, Ysraýylyň Gazany ýer bilen ýegsan etmesiniň önüni alyp bilenok.

KUDÜS NASIL DÜŞTÜ?

Bir Ayrılığın Hazin Hikâyesi

MUZAFFER TASYÜREK

Ýogsam bolmasa, elli iki yslam ýurdunyň arasynda Ýaponiýanyň, Hytaýyň ýa-da Günorta Koreýanyň derejesinde tehnologiýa enjamlaryny öndürip bilýän ýeke ýurt bolan bolsady, ýagdaý

häzir düýbünden başgaça bolardy.

Şonda Ysraýylam, onuň arkasynda duran Günbataram bular ýaly perwaýsyz hereket edip bilmezdi.

Ýagdaý şeýle bolýan bolsa, ilki bilen öňki ýalňyşlyklardan, ýeňlişlersen sapak almaly.

Başdan geçiren ähli hasratlaryna we kynçylyklaryna garamazdan, Uzak Gündogar nädip küllerinden täzeden doglup, gaýtadan aýaga galan bolsa, yslam dünýäsi-de şeýdip bilerdi.

Hernäme-de bolsa, akyl-paýhasyň ýoly bir ahyry.

Akyl-paýhasyň ýoly nähili bolýar diýýän bolsaňyz, dini, syýasy, tradision dogmatlardan, köne zyýanly däplerden halas bolup, akyl-paýhasyň, ylym-bilimiň we mantygyň ýoluna gaýdyp gelmekdir.

Jöhitler ylym-bilimi ulanyp, çölleri bilen gurşalan Ýakyn Gündogaryň bir çüňkünde tehnologiýa döwletini gurmak bilen uly ösüşe we güýje ýetip bilýän bolsa, hemme künjünden nebit-gaz pürkülüp duran yslam ýurtlary ondan has gowusyny edip biler.

Emma, elbetde, ýeke şert bilen: fanatlykdan halas bolup, gündelik durmuşda akyl-paýhasa we ylym-bilime eýerip.

Elbetde, muny diýmek bilen, Türkiýedäki käbir gatlaklaryň edişi ýaly, geçmişe degişli hemme zady garalap, dini, taryhy, medeni mirasymyzdan ýüz öwürüp ösüşe ýetmeli-hä diýjek bolamok. Tersine, ýaponlaryň edişi ýaly, geçmiş mirasymyzy şu günüň şertlerine laýyk ýagdaýa getirip, derege ýaramaýan öňki endiklerden el çekip, täze üstünliklere ýetjek bolmaly.

Müň ýyldan gowrak wagt hemme ugurda dünýäniň başyny çeken siwilizasiýanyň we medeniýetiň mirasdüşerlerine ýaraşýanam şudur.

Esedulla OGUZ,

Türkiýeli türkmen žurnalisti.

Çarşenbe, 29.11.2023 ý. Publisistika